

тощо). Підготовка відеоколажів, плейкастів, буктрейлерів, присвячених окремим творам із Шевченкової спадщини.

12. Передбачення, що завдяки курсу студенти краще знатимуть методологічні й теоретичні основи методики навчання української літератури, основи шкільних курсів української літератури, специфіку вивчення біографії письменника й технології шкільного аналізу художнього твору, життєвий і творчий шлях Т. Шевченка як об'єкт вивчення учнями базової та старшої школи.

*Оксенюк Андрій,
магістр, вчитель Борщівський заклад
загальної середньої освіти
I-III ступенів імені Я. П. Горошка,
andrij_oksenyk@ukr.net*

ШЕВЧЕНКО НА ВСІ ЧАСИ

Ставлення учнівської молоді до творчості Тараса Шевченка різноманітне: для когось це банальне «бо треба», для когось він є взірцем, комусь цікаво, бо Тарас знаменитість, а комусь взагалі байдуже, і це найбільше пече. Ким же має стати для нас Шевченко, ким він був і ким буде? Безперечно, його творчість вивчали, досліджували, та чи у повній мірі, як для людини такого масштабу? А насправді Шевченко для нас є таким поетом, до якого ми маємо звертатися постійно: читати, читати, читати... Він же сам наголошував: «Учітесь, читайте, І чужому навчайтесь, Й свого не цурайтесь». Пам'ятаєте? Схоже, забули.

У одному з відомих інтерв'ю Богдан Ступка зауважив: «Я думаю, Шевченко самий великий і найбільш великий, тому що він актуальний, розумієте? Він – в усі формації, він – в усі часи, для України він надзвичайно актуальний. Шевченко такий поет, до якого можна звертатися постійно... Його повісили на стіну, сказали, що це – святий чоловік. Напевно, воно так і є, але його перестали вивчати. Коли вішають на стіну і роблять святого, тоді перестають його читати».

Сьогодні перед учителем літератури постає ряд питань щодо особливостей інтерпретації творів Шевченка. Варто показувати його для дітей різним та ламати стереотипний образ старого дідугана, а чому ми не говоримо учням, що Тарас був націоналістом? Він сміливо піднімав заборонені теми, боровся за майбутнє вільної України і майстерно виливав всі свої почуття та думки у творчість, яка відображала настрої народу, а міг творити портрети, офорти, жити в своє задоволення, але він обрав інший шлях – боротьби за волю свого народу: «А щоб збудить. Хиренну волю, треба миром, Громадою обух сталить. Та добре вигострить сокиру, Та й заходитьсь вже будить...» [2, с. 65].

Якщо ми говоримо, що потрібно осучаснювати подачу матеріалу про письменника, то обов'язково проводити паралелі з теперішніми подіями. Наприклад, можна згадати момент звільнення Балаклії на Харківщині від російських окупантів. Українські військові зняли з білборда плакат російського змісту та знайшли під ним символічний сюрприз – вірш Тараса Шевченка та його портрет. А що може бути більш сучасним, коли твій знайомий з передової декламує Кобзаря, чи коли колишній учень, а тепер боєць ЗСУ заходить до зали і з його уст лунають пророчі слова Тараса?

Сьогодні говорити про вивчення Шевченка у школі більш ніж необхідно. Взяти до уваги, наприклад, хоча б кількість годин, виділених для «ознайомлення», бо інакше не скажеш, із творчою спадщиною Кобзаря за новою програмою НУШ. А вона обмежується: у початковій школі п'ятьма годинами, у середній – по дві години у кожному класі, а старша школа взагалі не розглядає творів митця. Адже сьогодні дуже важливо вивчати творчість генія української літератури не тільки у молодшій школі, а й впродовж усього навчання у школі, на прикладі якої змалку будуть формуватися патріотизм, воля до життя і свободи, віра у незламність нашої країни, гордість за свій народ та його історію.

На уроках мистецтва не вивчається гравюра, за яку Шевченко отримав звання академіка, до речі, академіків гравюри було всього двоє, і це говорить про щось.

Складається враження, що ми самі хочемо ще у «колисці приспати» усі ці чесноти, те чим маємо пишатися, те, що маємо передати наступним поколінням українців.

Доречним буде відзначити те, що Тарас був вчителем, не маючи при цьому педагогічної освіти, а особливе місце у його творчому доробку посідає остання прижиттєва книжка – «Буквар південноруський» для навчання дітей грамоті українською мовою у недільних школах, складена із кращих зразків фольклору та частково з власних творів. Сам Шевченко усвідомлює важливість мови для народу та пише передмову до другого, на жаль, нездійсненого видання «Кобзаря», в якій викладає власні думки стосовно сучасного стану української мови літератури і перспектив її розвитку. Він наполягає на піднесенні рівня національної літератури шляхом глибокого пізнання життя народу, володіння рідною мовою і завдяки незалежній, національно свідомій позиції літераторів, обов'язок яких – забезпечити самостійний шлях розвитку української літератури: «А на москалів не вважайте, нехай вони собі пишуть по-своєму, а ми по-своєму. У їх народ і слово, і у нас народ і слово. А чиє краще, нехай судять люди» [3, с. 314].

Чому б не ввести для обов'язкового вивчення у старшій школі критичні статті про Кобзаря, щоб усунути відчуття меншовартості української літератури? Літературознавець Іван Дзюба розглядає світ Шевченкових творів та його думки в контексті світової та європейської літератури, зокрема таких близьких йому за духом поетів і мислителів, як Ш. Петефі, Ф. Шиллер, В. Гюго, Ю. Словацький. Розмову про Шевченка Іван Дзюба починає провідною думкою праці: «Великі національні поети є не тільки голосом своїх націй – вони є і голосом людства у своїх націях... Цей голос може бути несприйнятий через якісь атмосферні перешкоди історичного порядку або заглушений якимись ідеологічними шумами, але рано чи пізно його почують, і великий національний поет стає світовим поетом». Саме таким, національним і світовим поетом, є Тарас Шевченко, і учням варто про це розповідати [1].

Ми зараз лише на початку нелегкого й відповідального шляху змагань, а й на етапі творення нової нації, але віримо в розум, наполегливість і творчі здібності нашого народу, наших дітей. Нашу історію намагалися, не побоюся назвати слова, намагаються каструвати уже давно, а наше завдання – її відродити.

Любов до літератури починається з колискової матері, з батькового слова, з вчителя, з того, як він викладає, та власної любові до свого народу. Неможливо прищепити любов до поезії Шевченка дітям, якщо не любиш її сам.

«Уже для багатьох поколінь українців – і не тільки українців – Шевченко означає так багато, що сама собою створюється така ілюзія, ніби ми все про нього знаємо, усе в ньому розуміємо, і він завжди з нами, у нас. Та це тільки ілюзія. Шевченко як явище велике й вічне – невичерпний і нескінченний», – так сказав про нього Іван Дзюба.

Минають роки, століття, а сила Шевченкового слова живе, зростає, набуває нового змісту. Ліна Костенко зазначила: «Ще не були епохи для поетів, Але були поети для епох!» Ці слова підкреслюють велич неймовірного Тараса Шевченка, який проходить крізь століття, і стає нашим сучасником, борцем за волю і сьогодення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дзюба І. Тарас Шевченко серед поетів світу. Либідь, 2017.
2. Поезії Тараса Шевченка. Львів, 1867. Т. 1. С. 65.
3. Шевченко Т. Повне зібрання творів: У 6 т. Київ, 1964. Т. 6. С. 314.

*Слижук Олеся,
кандидат педагогічних наук, доцент,
провідний науковий співробітник відділу навчання
української мови та літератури,
Інститут педагогіки НАПН України,
olesja_2014@ukr.net*

ОСМИСЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ЯК СПОСІБ РОЗВИТКУ МЕДІАГРАМОТНОСТІ УЧНІВ 5-7 КЛАСІВ

Особистості класиків світової літератури в сучасному світі медіа виступають своєрідними культурними брендами своїх націй. Для української